

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU

F E M I C I D K A O D R U Š T V E N I P R O B L E M

PREDAVAČ: Prof.dr.sc Halid Ganija

Decembar 2023.godine

© Halid Ganija i Univerzitet u Travniku,
2023

ŠTA JE PORODIČNO NASILJE

- Nasilje u porodici je ponašanje kojim jedan član porodice ugrožava tjelesni integritet, duševno zdravlje ili spokojstvo drugog člana porodice.
- Nasilje u porodici je pojam koji se obično odnosi na nasilje između supružnika ili supružničko zlostavljanje, a može se odnositi i na nevjenčane intimne partnere ili jednostavno ljude koji žive zajedno.
- Nasilje u porodici je fenomen koji je prisutan u svim zemljama svijeta i u svim kulturama
- Nekoliko zakona tretira problematiku nasilja u porodici.

-
- Ovisno od težine, načina izvršenja i posljedica koje nastupe može se tretirati kao krivično djelo ili prekršaj.
 - Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Federacije Bosne i Hercegovine,
 - Zakon o zaštiti od nasilja u porodici Republike Srpske,
- : definiše i precizira mjere obezbjeđenja u svrhu zaštite žrtava nasilja u porodici.

PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU • FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS

Uzroci nasilja:

- MOĆ
- KONTROLA

Vrste nasilja:

- FIZIČKO
- PSIHIČKO
- SEKSUALNO
- EKONOMSKO

Kako dolazi do nasilja

- PRISILNA KONTROLA
- USAĐIVANJE STRAHA
- IZOLACIJA
- ZASTRAŠIVANJE
- UHOĐENJE
- KONTROLA BAZIČNIH POTREBA
- DEGRADACIJA I POSRAMLJIVANJE
- PRISILA NA SEKSUALNE ODNOSI I OSJEĆAJ KRIVICE
- ISKRIVLJENA PERCEPCIJA LIČNOSTI

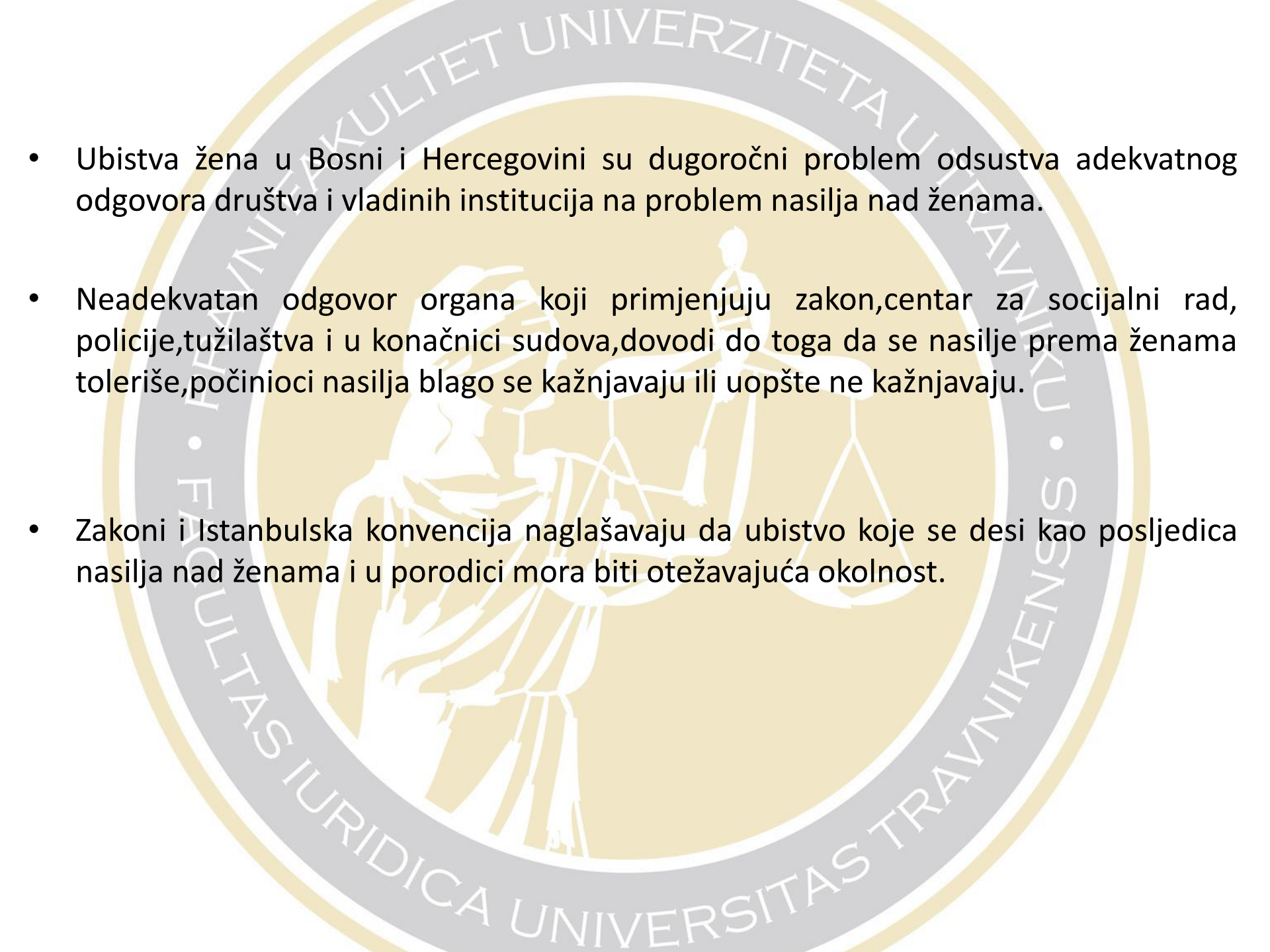
FEMICID JE DRUŠTVENI PROBLEM A NE SPORADIČNI INCIDENT IZ PRIVATNE SFERE

- Feministička spisateljica Diana E.H.Russel prva je osoba u modernom dobu koja je 1976. definirala i kasnije proširila ovaj pojam.
- U međunarodnoj sudskoj praksi ,termin femicid je prvi put upotrijebio Inter-Američki sud za ljudska prava 2009.godine kada je proglasio državu Meksiko odgovornom za ubistvo tri mlade žene, 2001.godine.

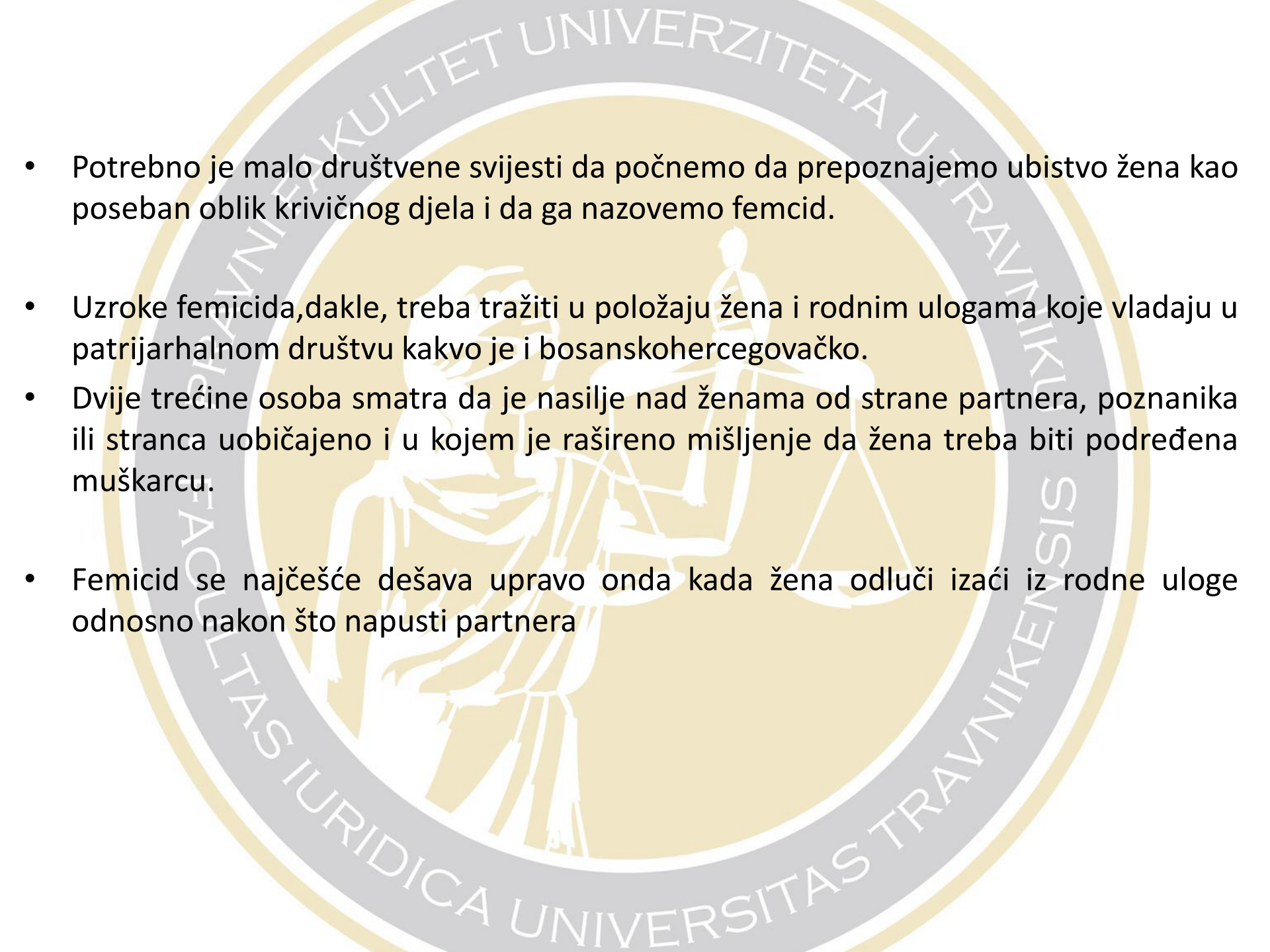
-
- Femicid nije izolovan događaj, već je potrebno imati u vidu specifičnost konteksta u kome se ubistvo dogodilo.
 - Najvećem broju ubistava prethodilo je dugotrajno nasilje koje nije bilo prijavljivo ili je bilo prijavljivo, ali je izostala adekvatna reakcija institucija.
 - U većini slučajeva počilac je bio bivši bračni, vanbračni ili emotivni partner.

- Ubistvima bliskih osoba prethodi nasilje koje može trajati godinama.
- Žene su žrtve okrutnih supružnika ili nevjenčanih partnera koje dugi niz godina trpe i prešućuju izživljavanja, posebno u situacijama kad imaju zajedničku djecu.
- Nasilnici su nerijetko osobe s problemima ovisnosti o alkoholu, drogama ili s psihičkim problemima.

-
- Ubistva žena u Bosni i Hercegovini su dugoročni problem odsustva adekvatnog odgovora društva i vladinih institucija na problem nasilja nad ženama.
 - Neadekvatan odgovor organa koji primjenjuju zakon, centar za socijalni rad, policije, tužilaštva i u konačnici sudova, dovodi do toga da se nasilje prema ženama toleriše, počinoci nasilja blago se kažnjavaju ili uopšte ne kažnjavaju.
 - Zakoni i Istanbulska konvencija naglašavaju da ubistvo koje se desi kao posljedica nasilja nad ženama i u porodici mora biti otežavajuća okolnost.

-
- Potrebna je šira društvena reakcija, nužno je podići svijest društva o femicidu kao posebnom problemu.
 - Slučajevi femicida se u većini zemalja svijeta, pa tako i u BiH, tretiraju kao i sva druga ubistva.
 - Femicid je završni čin obično dugotrajnog nasilja nad ženama i trebao bi biti prepoznat kao posebno krivično djelo.

-
- Potrebno je malo društvene svijesti da počnemo da prepoznavamo ubistvo žena kao poseban oblik krivičnog djela i da ga nazovemo femcid.
 - Uzroke femicida, dakle, treba tražiti u položaju žena i rodnim ulogama koje vladaju u patrijarhalnom društvu kakvo je i bosanskohercegovačko.
 - Dvije trećine osoba smatra da je nasilje nad ženama od strane partnera, poznanika ili stranca uobičajeno i u kojem je rašireno mišljenje da žena treba biti podređena muškarcu.
 - Femcid se najčešće dešava upravo onda kada žena odluči izaći iz rodne uloge odnosno nakon što napusti partnera

KAKO SE DEFINIŠE FEMICID

- Femicid-namjerno ubistvo žena samo zato što su žene
- Femicid-zločin iz mržnje nad osobama ženskog spola motiviran spolom žrtve
- Femicid-namjerno ubijanje žena i djevojaka zato što su žene
- Femicid-najbrutalniji i najekstremniji oblik rodno utemeljenog nasilja

- Sve ove definicije ukazuju da se temeljni uzroci femicida razlikuju od drugih vrsta ubistava i povezani su s općim položajem žena u društvu, diskriminacijom žena, rodnim ulogama, nejednakom raspodjelom moći između muškaraca i žena, predrasudama i nasiljem nad ženama

VRSTE FEMICIDA

- Intimni
- Ubistvo osobe ženskog spola od sadašnjeg ili bivšeg partnera (suprug ili vanbračni suprug)
- Neintimni femicid
- Porodični neintimni rođaci iz različitih motiva
- Ubistvo u ime časti čine rođaci kad porodica smatra da je žrtva prekršila krute patrijarhalne norme (odbila se udati za osobu koju je odabrala familija ili se sumnja da je imala predbračne ili vanbračne spolne odnose), žena žrtva silovanja, ubistvo zbog miraza itd.

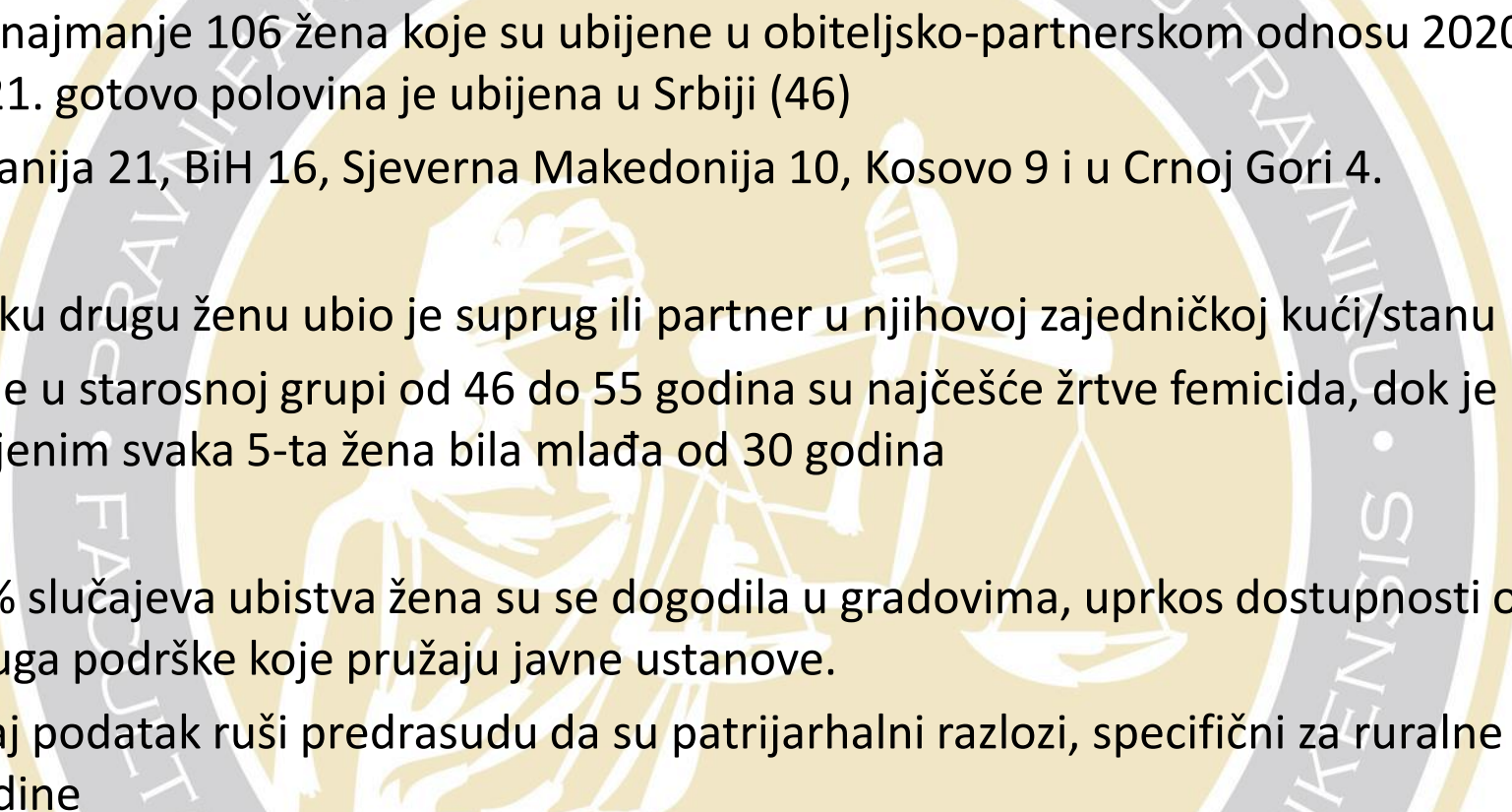
STATISTIČKI PODACI-PANDEMIJA FEMICIDA

- ▶ **U Bosni i Hercegovini** od 2015. godine ubijeno je 56 žena, (Agencija za ravnopravnost spolova u BiH)
- ▶ U protekle dvije godine je počinjeno 19 ubistava koja mogu da se kvalifikuju kao femicid,

-
- ▶ U **Hrvatskoj** je u zadnjih 20 godina ubijeno 398 žena,
 - ▶ Svakih 15 minuta jedna žena doživi nasilje u Hrvatskoj,
 - ▶ Treća je država u EU po broju ubijenih žena,
 - ▶ U 2020. ubijeno je 19 žena od čega je 14 ubistava klasificirano kao femicid

-
- U **Srbiji** je za proteklih 10 godina stradalo više od 300 žena,
 - U prosjeku 30 do 40 žena godišnje bude ubijeno,
 - U period 2014-2022 procesuirano je pred sudom 117 femicida,
 - U **Crnoj Gori** u posljednjih 20 godina ubijeno je najmanje 87 žena. (Centar za ženska prava)

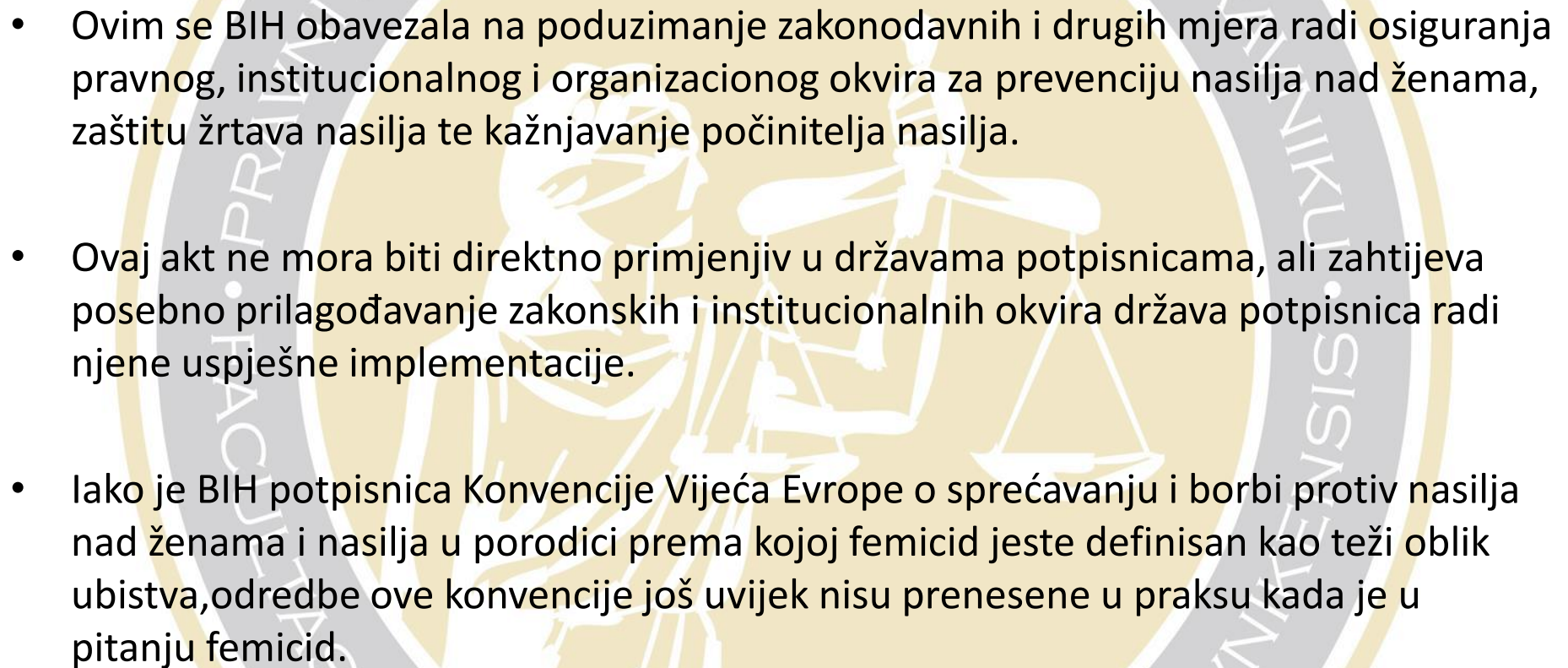
-
- The background of the slide features a large, semi-transparent watermark of the seal of the Faculty of Law, University of Travnik. The seal is circular and contains a central figure holding a scale of justice. The text around the seal includes 'FACULTAS IURIDICA UNIVERSITATIS TRAVNIKENSIS' and 'KULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU'.
- Od najmanje 106 žena koje su ubijene u obiteljsko-partnerskom odnosu 2020. i 2021. gotovo polovina je ubijena u Srbiji (46)
 - Albanija 21, BiH 16, Sjeverna Makedonija 10, Kosovo 9 i u Crnoj Gori 4.
 - Svaku drugu ženu ubio je suprug ili partner u njihovoj zajedničkoj kući/stanu
 - Žene u starosnoj grupi od 46 do 55 godina su najčešće žrtve femicida, dok je među ubijenim svaka 5-ta žena bila mlađa od 30 godina
 - 61% slučajeva ubistva žena su se dogodila u gradovima, uprkos dostupnosti općih usluga podrške koje pružaju javne ustanove.
 - Ovaj podatak ruši predrasudu da su patrijarhalni razlozi, specifični za ruralne sredine

2. OSNOVNI I TEMELJNI INSTRUMENTI ZA BORBU PROTIV RODNO UTEMELJENOG NASILJA-FEMICID

- Zakonska rješenja:
Istanbulskva konvencija

Konvencija Vijeća Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici („Službeni glasnik BiH“ broj 15/13) je usvojena 11. maja 2011. godine u Istanbulu

Bosna i Hercegovina Istanbulsku konvenciju ratifikovala je 7.11.2013. godine.

-
- Ovim se BiH obavezala na poduzimanje zakonodavnih i drugih mjera radi osiguranja pravnog, institucionalnog i organizacionog okvira za prevenciju nasilja nad ženama, zaštitu žrtava nasilja te kažnjavanje počinitelja nasilja.
 - Ovaj akt ne mora biti direktno primjenjiv u državama potpisnicama, ali zahtijeva posebno prilagođavanje zakonskih i institucionalnih okvira država potpisnica radi njene uspješne implementacije.
 - Iako je BiH potpisnica Konvencije Vijeća Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici prema kojoj femicid jeste definisan kao teži oblik ubistva, odredbe ove konvencije još uvijek nisu prenesene u praksu kada je u pitanju femicid.

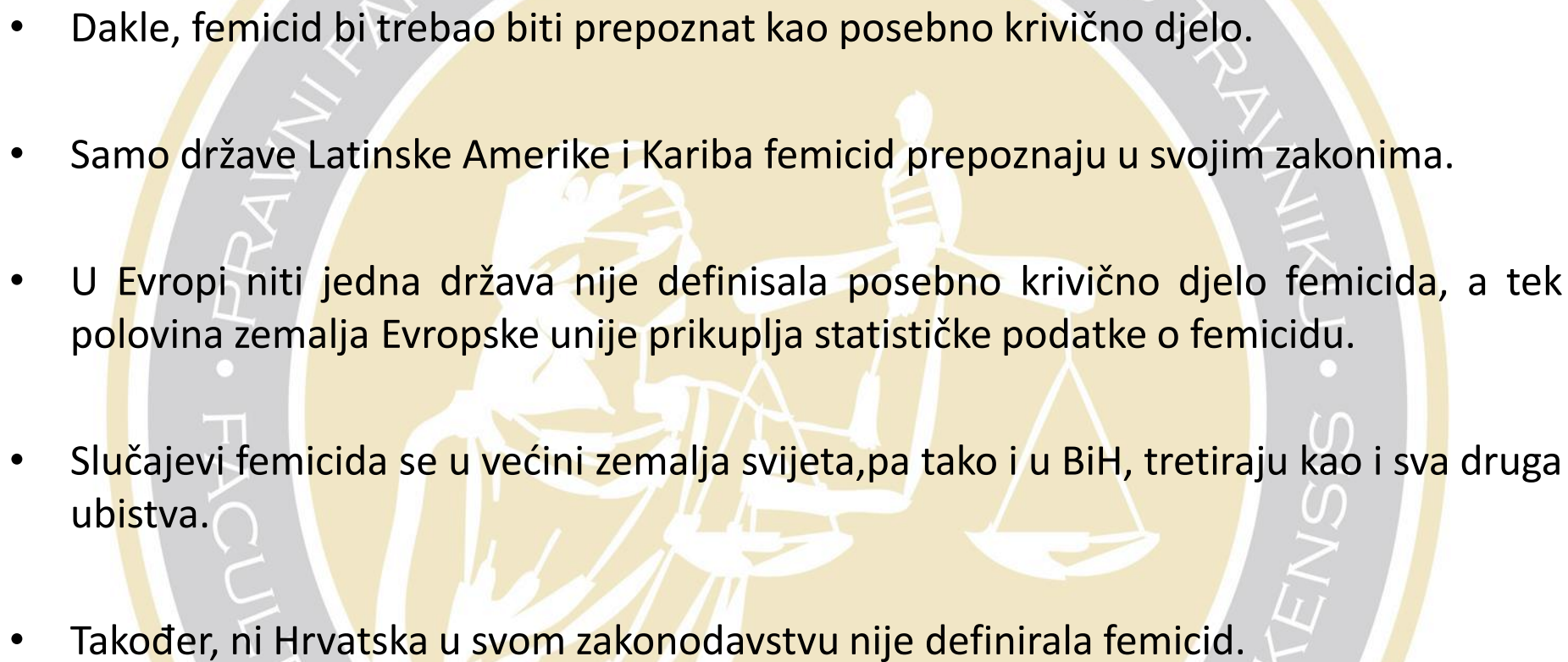
-
- Prema Istanbulske konvenciji, ukoliko se desi nasilje nad ženama ili u porodici, to mora biti otežavajuća okolnost.
 - Cilj Istanbulske konvencije, kao najdalekosežnijeg međunarodnog sporazuma koji se bavi ovom temom jeste nulta tolerancija na ovaj oblik nasilja.
 - Ukoliko bi se ubistvo žena kvalificiralo kao teško ubistvo (femicid) prema Krivičnom zakonu BiH, član 42b, počiniteljima bi se mogla propisati kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 21 do 45 godina.

▶ Krivični zakon Federacije BiH propisuje teže kažnjavanje za kvalifikovani oblik krivičnog djela, ubistva, ukoliko je izvršeno iz mržnje, što uključuje i po osnovu spola žrtve.

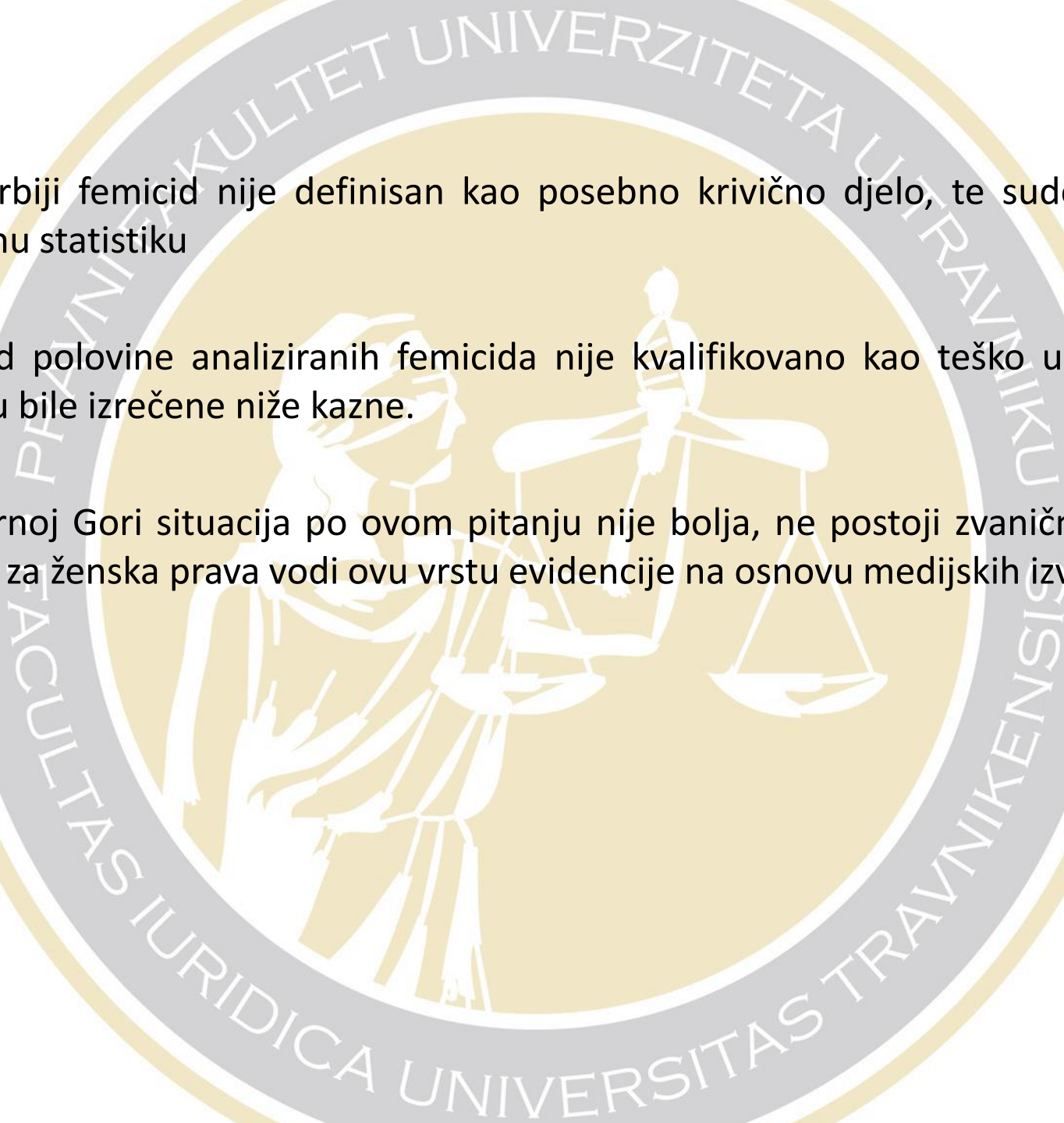
▶ Za ubistvo iz mržnje krivični zakon propisuje kaznu najmanje deset godina ili kaznu dugotrajnog zatvora

-
- Također, krivični zakon propisuje kaznu od najmanje deset godina ili kaznu dugotrajnog zatvora za kvalifikovani oblik krivičnog djela, nasilje u porodici, za onog ko usmrti člana porodice kojeg je predhodno zlostavljao.
 - U period 2017.do danas najviša izrečena zatvorska kazna za femicid u BiH je bila 35 godina, a najkraća od jedne godine zatvora za pokušaj femicida.
 - U Federaciji BiH u 2022.godini imali smo ukupno 1124 prijavljenih slučajeva nasilja u porodici, od čega su izrečene 373 osuđujuće presude, a od čega je oko 70% izrečenih uvjetnih kazni zatvora.

-
- Dakle, femicid bi trebao biti prepoznat kao posebno krivično djelo.
 - Samo države Latinske Amerike i Kariba femicid prepoznaju u svojim zakonima.
 - U Evropi niti jedna država nije definisala posebno krivično djelo femicida, a tek polovina zemalja Evropske unije prikuplja statističke podatke o femicidu.
 - Slučajevi femicida se u većini zemalja svijeta, pa tako i u BiH, tretiraju kao i sva druga ubistva.
 - Također, ni Hrvatska u svom zakonodavstvu nije definirala femicid.

-
- Sadašnja definicija(čl.87.st 3.KZ) koja zločin iz mržnje definiše kao kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovjesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe je po mišljenju Vlade, dovoljno jer je kazneno djelo počinjeno zbog spola druge osobe, i onako uvršteno u zločin iz mržnje.

- Ni u Srbiji femicid nije definisan kao posebno krivično djelo, te sudovi ne vode posebnu statistiku
- Više od polovine analiziranih femicida nije kvalifikovano kao teško ubistvo, zbog čega su bile izrečene niže kazne.
- Ni u Crnoj Gori situacija po ovom pitanju nije bolja, ne postoji zvanična statistika, Centar za ženska prava vodi ovu vrstu evidencije na osnovu medijskih izvještaja.

KAKO SE BORITI I SPRIJEČAVATI POJAVU FEMICIDA

- Neophodno je najprije definisati femicid, a zatim pratiti obim femicida na osnovu zvaničnih statističkih podataka,
- Potrebno je razmotriti inkriminaciju femicida kao posebnog krivičnog djela protiv života i tijela ili kao poseban oblik teškog ubistva
- Potrebno je donijeti posebne protokole o postupanju nadležnih organa i institucija u procesuiranju femicida

- Neophodno je ojačati kapacitete institucija krivičnog pravosuđa za istragu, krivično gonjenje, kažnjavanje učinilaca rodno zasnovanih ubistava žena kroz provođenje programa obuke profesionalaca u nadležnim ustanovama
- Prilikom procesuiranja femicida ne treba ga sagledavati kao izolovan događaj, već je potrebno imati u vidu specifičnost konteksta u kome se dogodio i istoriju nasilja
- U saradnji sa najvišim sudovima u BiH, izraditi priručnik-smjernice o procesuiranju femicida

NASILJE NAD ŽENAMA MOGUĆE JE PRIJAVITI I NA SOS TELEFONE;

Na broj : 033 222 000

1264 za Republiku Srpsku,

1265 za Federaciju BiH

**HVALA NA
PAŽNJI**